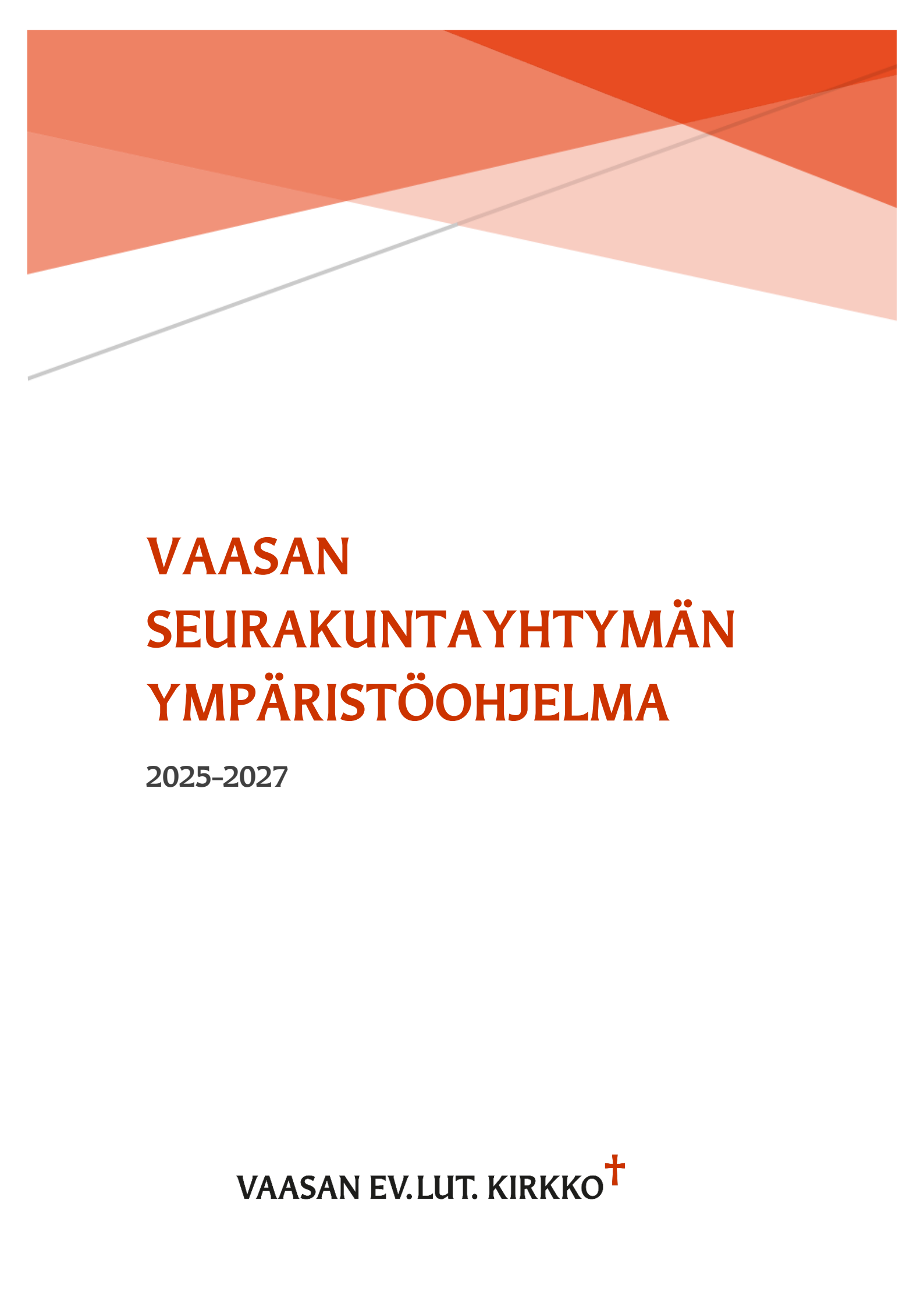

VAASAN SEURAKUNTAYHTYMÄN YMPÄRISTÖOHJELMA

2025-2027

VAASAN EV.LUT. KIRKKO⁺

SISÄLLYS

Johdanto	2
Ympäristöjärjestelmä.....	3
Toiminta ja talous	4
Ympäristökasvatus.....	6
Jätehuolto ja kiertotalous	7
Ruoka ja keittiöt.....	10
Energia ja kiinteistöt	11
Hautausmaat ja viheralueet	13
Metsät ja Muut luontoalueet	15
Liikenne.....	16

JOHDANTO

Ihminen ei ole vain luonnon viisas hallitsija, vaan osa luontoa. Luonto on ainutlaatuinen ja ainutkertainen lahja Jumalalta. Tätä lahjaa meidän tulee suojella. Ihminen on Jumalalle vastuussa siitä, miten hän luontoa kohtelee. Kristilliseen uskoon kuuluu yksinkertainen elämäntapa ja kohtuus. Kristinuskon on vastavoima kulutuskulttuurille.

Vaasan seurakuntayhtymälle on myönnetty ympäristödiplomi ajalle 21.12.2022–20.12.2027. Tämä vuosien 2025–2027 ympäristöohjelman seurakuntayhtymän ympäristötyöryhmä on päivittänyt keväällä 2024. Ympäristöohjelma noudattaa rakenteeltaan kirkon ympäristödiplomin uusinta painosta vuodelta 2020.

Ympäristöohjelma sisältää seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien ympäristötavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Kirkon ympäristödiplomin ja Vaasan seurakuntayhtymän ympäristöohjelman tavoitteena on vähentää ja hallita toiminnasta ympäristölle aiheutuvia haittoja sekä vahvistaa kestävä elämäntapaa. Tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteille on asetettu aikataulu ja vastuuhenkilöt.

Vaasan seurakuntayhtymä sitoutuu Kirkon energia- ja ilmastostrategian Hiilineutraali kirkko 2030 tavoitteisiin. Vaasan seurakuntayhtymän energia- ja ilmastostrategiassa vastataan siihen, miten Vaasan seurakuntayhtymä toteuttaa Kirkon energia- ja ilmastostrategian tavoitteita. Ympäristöohjelmalla varmistetaan asetettujen ympäristötavoitteiden saavuttaminen ja näiden tavoitteiden toteutumista seurataan ja raportoidaan vuosittain seurakuntayhtymän ympäristötyöryhmän toimesta.

Tulevan diplomikauden aikana on suunnitteilla Koulukadun virastotalon kunnostaminen/purkaminen ja uuden virastotalon rakennusprojekti. Rakennusprojekti on hieno tilaisuus huomioida kiertotalous ja ympäristönäkökulmat sekä osoittaa esimerkillisesti sitoutumisesta minimivaatimuksia pidemmälle viedystä vastuullisuudesta ja ympäristölle aiheutuneiden haittojen vähentämisestä. Projektin aikana vastaan tulee useita muutoksia, jolloin tiedottamisen merkitys ympäristöohjelman tavoitteiden saavuttamisen sekä väliaikaisten muutosten hallinnan kannalta nousee suureen osaan.

YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄ

Vaasan seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmän keskeisiä toimijoita on seurakuntayhtymän ympäristötyöryhmä sekä seurakuntayhtymään ja seurakuntiin valitut ympäristövastaavat. Lisäksi koko organisaation henkilöstöllä on merkittävä rooli ympäristöjärjestelmän toiminnalle ja ympäristöohjelman noudattaminen kuuluu kaikille seurakuntayhtymän toimijoille.

Seurakuntayhtymän intranetissä ja ulkoisilla verkkosivuilla on omat sivut ympäristötyölle ja ympäristöasioita tiedotetaan henkilöstölle intranetin ja muiden sähköisten kanavien kautta. Henkilöstökokouksissa otetaan esille ympäristöasioita. Tavoitteena on myös järjestää ympäristövastaaville koulutusta. Ympäristövastaavat osallistuvat myös Kirkon ympäristöpäiville sekä ympäristövastaavien neuvottelupäiviin ja tapaamisiin. Koko työyhteisölle ja luottamushenkilöille järjestetään koulutusta ympäristötyöryhmän toimesta.

Ympäristöohjelman toteutumisesta raportoidaan vuosittain seurakuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kautta.

Ympäristödiplomi uusitaan vuonna 2027. Diplomikauden puolivälissä (2025) tehdään väliauditointi, jonka yhteydessä tarkastetaan ympäristöohjelman toteutuma ja asetetaan päivitetyt tavoitteet loppukaudeksi. Väliauditointi suoritetaan eri työalojen kesken vierailemalla toisten työpisteissä.

Viestintä julkaisee ympäristöaiheista asiaa seurakuntayhtymän ja seurakuntien kotisivuilla.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilö(t)
Henkilöstö tuntee oman toimintansa ympäristövaikutukset	Ympäristöasiat sisällytetään henkilöstön perehdyttämisaineistoihin	Henkilöstö tuntee oman toimintansa ympäristövaikutukset ja ympäristödiplomin sisältöä ja vaatimuksia	Jatkuvaa	Työalojen johtajat ja esihenkilöt
Oma väliauditointi	Toteutetaan ympäristöjärjestelmän väliauditointi diplomikauden puolivälissä. Väliauditointi toteutetaan eri työalojen kesken vierailemalla toisten työpisteissä. Väliauditoinnissa tarkistetaan ympäristödiplomin toteutuma ja asetetaan päivitetyt tavoitteet loppukaudeksi		2025	Työalojen johtajat, esihenkilöt, ympäristövastaavat

TOIMINTA JA TALOUS

Vaasan seurakuntayhtymän jokainen työyksikkö ja seurakunnat nostavat toiminta- ja taloussuunnitelmaansa vuosittain ympäristötavoitteen / -tavoitteita. Tavoitteiden toteutumista seurataan ja niistä raportoidaan vuosittain seurakuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kautta.

Vaasan seurakuntayhtymän hankintaohjeet tullaan päivittämään diplomikauden aikana. Hankintaohjeiden päivityksessä huomioidaan hankintojen vastuullisuustekijät sekä ympäristö- ja ilmastoystävälliset hankinnat. Henkilökuntaa koulutetaan hankintojen ympäristökriteerien käyttöön. Tavoitteena on käytäntö, jossa jokainen hankintoja tekevä huomioi tekemänsä hankinnan ympäristövaikutukset sekä osaa huomioida hankintojen vastuullisuustekijät ja ympäristökriteerit hankintaohjeiden mukaisesti.

Ympäristömerkittyjen tuotteiden käyttöä on varaa lisätä ja painottaa asian merkitystä henkilöstölle. Ympäristökatselmuksen yhteydessä huomioitiin, että työntekijät eivät automaattisesti arvota ympäristömerkittyjä tuotteita tehdessään hankintoja.

Vaasan seurakuntayhtymässä nähdään tärkeänä suosia sijoitustoiminnassaan vastuullisia yrityksiä. Seurakuntayhtymän omaisuudenhoitajat ovat allekirjoittaneet YK:n tukemat PRI-periaatteet ja ovat vastuullista sijoittamista edistävän Finsif:n jäseniä.

Vaasan seurakuntayhtymä on päivittänyt vastuullisen sijoittamisen strategiansa vuonna 2021. Sijoitusstrategiassa on huomioitu Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen ohjeet. Hiilineutraali kirkko 2030 -strategian mukaisesti sijoitustoiminnassa huomioidaan ilmastotavoitteet, eikä suoria sijoituksia fossiilisia polttoaineita tuottaviin yhtiöihin tehdä.

Seurakuntayhtymä yhdessä sen seurakuntien kanssa ohjaa varojaan kirkon virallisille lähetysjärjestöille ja kansainväliseen diakoniaan.

Seurakuntayhtymässä on tehostettu uusien sähköisten järjestelmien, uusien ohjelmistojen ja vanhojen ohjelmistojen käyttöä, mikä osaltaan vähentää esimerkiksi paperinkulutusta ja ohjaa osaltaan ympäristöä kunnioittavaa kehitystä.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilö(t)
Yhtymän yksiköt ja seurakunnat määrittävät vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelmassa vähintään yhden konkreettisen ympäristötavoitteen.	Kaikki työalat kirjaa- vat vuosittain oman ympäristötavoit- teensa ja raportoivat vuosittain toteutu- neista tavoitteista ympäristötyöryh- mälle.	Tavoitteiden toteu- tumisen arviointi ta- pahtuu vuosittain yhtymän tilinpäätök- sessä.	Vuosittain	Kirkkoherrat ja yksi- köiden johtajat Ympäristötyöryhmä
	Ympäristötyöryhmä seuraa ympäristöoh- jelman tavoitteiden toteutumista ko- kouksissaan.	Vaasan seurakun- tayhtymän ympäris- tötyöryhmä seuraa toteutumista vuo- sina 2024–2025 ra- portoiden seurakun- tayhtymän toiminta- suunnitelmassa ja ti- linpäätöksessä.	Jatkuva	Ympäristötyöryhmä
Seurakuntayhtymän hankintaohjeet päi- vitetään	Hankintaohjeet päi- vitetään niin, että ohjeissa huomioi- daan hankintojen vastuullisuustekijät sekä ympäristö- ja il- mastoystävälliset hankinnat.		2025	Talousjohtaja, hallin- topäällikkö
	Seurakuntayhtymä kouluttaa työnteki- jöitä hankintojen ympäristökriteerien käytössä.	Hankintojen ympä- ristökriteerien arvo- tuksen osuus kai- kista hankinnoista	2025–2026	
Hankintojen ympä- ristövaikutusten huomioiminen	Vältetään päällekkäi- siä hankintoja. Huo- mioidaan mahdolli- nen yhteiskäyttö työalojen ja seura- kuntien kesken.	Käyttöön otetut vaihtoehtoiset tavat, joilla vähennetty hankintoja, kuten lainaus ja yhteis- käyttö.	Jatkuva	Hankinnoista vastaa- vat
	Valitaan ympäristö- merkittyjä tuotteita aina kun se on mah- dollista.	Ympäristömerkitty- jen tuotteiden osuus.	Jatkuva	Kaikki työyksiköt
Lähetystyö ja kan- sainvälinen diakonia	Lähetystyöhön ja kansainväliseen dia- koniaan ohjatut va- rat pyritään pitä- mään yli 2 % kirkol- lisveroista.	Lähetystyöhön ja kansainväliseen dia- koniaan ohjatut va- rat.	Jatkuva	Talousjohtaja hallintopäällikkö

YMPÄRISTÖKASVATUS

Seurakunnat syventävät ja päivittävät laaditut ympäristökasvatussuunnitelmansa diplomikaudelle. Jokaisella seurakunnalla on parhaiten omaa toimintaa ja toimintakulttuuria palvelevat suunnitelmat sisältäen toiminnalle sopivat tavoitteet ja tavoitteiden seurannan.

Kaikissa seurakunnissa vietetään säännöllisesti luomakunnan sunnuntaita. Ympäristöasiat ovat osa kaikkien seurakuntien vuotuista jumalanpalvelussuunnittelua ja -elämää. Erityisiä ympäristöaiheisia hartauksia ja jumalanpalveluksia seurakunnissa on vietetty puistoissa, metsässä ja luonnossa. Luonto ja ympäristö kuuluvat oleellisena osana näiden jumalanpalveluksien teemoihin. Jokainen seurakunnista käyttää kaikessa hartauselämässä luontoon ja luomakunnan arvoon liittyviä teemoja. Teemoja on huomioitu myös jokaisen seurakunnan virsien käytössä, erityisesti luonnossa vietettävissä jumalanpalveluksissa. Näitä teemoja syvennetään ja jatketaan ympäristödiplomikaudella.

Jokaisella seurakunnalla on ympäristökasvatusta kasvun kaaren eri vaiheissa. Ympäristökasvatus koetaan seurakunnissa oleellisena osana seurakuntien tehtäviä, vastuu luomakunnasta on osa kristillistä uskoa. Seurakunnissa järjestetään paljon retkitoimintaa, jossa ympäristökasvatus on mukana luonnollisena osana. Ympäristökasvatus on osa rippikoulutoimintaa, ja Vihreät riparit -kriteerit huomioidaan.

Seurakunnat käyttävät luontopolkuja ympäristökasvatuksessaan. Vaelluksia järjestetään säännöllisesti. Seurakuntien retki-toiminta on vilkasta ja seurakuntalaiset ovat sitoutuneita, sekä osallistujina että järjestäjienä. Seurakuntalaisilla on esimerkiksi WhatsAppryhmä, jossa annetaan vinkkejä luontokokemuksista ja paikoista, joissa voi hiljentyä.

Tulevaisuudessa voidaan kehittää luontoreittejä esimerkiksi Vähänkyrön kirkkosaareen, kanttorilaan, hautausmaalle ja kirkon ympäristöön, Vaasan hautausmaille sekä Köklötin pyhiinvaeltajankirkkoon ja –polulle.

Vaasan kirkossa on St. Olav Ostrobothnia -reittiin kuuluva pyhiinvaelluskeskus, jossa pyhiinvaeltajat voivat leimata pyhiinvaelluskorttinsa, sekä hiljentyä ja saada tietoa uudesta Pohjanmaalla sijaitsevasta pyhiinvaellusreitistä.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilö(t)
Ympäristökasvatus seurakunnissa	Seurakuntien ympäristökasvatussuunnitelmien päivitys	Ympäristökasvatus työ perustuu ympäristökasvatussuunnitelmaan. Tavoitteiden seuranta sisältyy suunnitelmaan.	Kerran vuodessa	Ympäristötyöryhmä, seurakuntien ympäristövastaavat, seurakuntien kasvatustyöstä vastaava henkilöstö. Käsitellään työntekijäkokouksissa ja annetaan tiedoksi seurakunta-neuvostoihin.
	Vahvistaa ympäristökasvatusta luonnollisena osana joka päiväistä toimintaa	Koko henkilöstö tiedostaa ympäristökasvatuksen merkityksen ja ympäristökasvatus on nivoutunut osaksi normaalia toimintaa	Jatkuva	Koko henkilöstö, ympäristövastaavat
	Ympäristöteemojen vakiinnuttaminen seurakuntien jumalanpalveluselämässä	Toteutuneet ympäristöaiheet hartaudet ja jumalanpalvelukset	Jatkuva	Vuotuista hartaus- ja jumalanpalveluselämää suunnittelevat
Seurakuntien ympäristöviestinnän lisääminen	Lisätään ympäristöviestintää ja poimitaan ekotapahtumien vuosikellosta ne tapahtumat, joihin omassa toiminnassa on mielekästä liittyä		Jatkuva	Viestinnästä vastaavat
Luontopolkuja hautausmailla ja muille alueille	Opastauluja tai sovellus, joka ohjaa kulkijaa pohtimaan suhdettaan Jumalaan, luontoon ja ihmisiin.	Opasteet tai sovellukset ovat käytössä.	2025–2027	Työryhmä, jossa seurakuntien ja hautaustoimen työntekijöitä.

JÄTEHUOLTO JA KIERTOTALOUS

Vaasan seurakuntayhtymän jätehuoltosuunnitelma päivitetään vuonna 2024. Jätehuoltosuunnitelmassa asetetaan tavoitteet jätteen määrän vähentämiseksi ja hyötyjätteen keräyksen tehostamiseksi sekä kerrotaan keinot, joilla tavoitteisiin aiotaan päästä.

Jätehuoltoselvitystä tehdään 2024 syksyllä, jolloin haastatellaan työntekijöitä jätehuollon puutteista. Lisäksi jätehuoltosuunnitelmaan tehdään jätehuoltokartoitus syksyllä 2024, kartoituksessa käydään läpi lajitteluasiat ja sekä astioiden määrät.

Jätehuoltoselvityksen tavoitteiden asetannassa huomioidaan Kirkon ympäristödiplomi sekä Kirkon energia- ja ilmastostrategia Hiilineutraali kirkko 2030.

Jätehuollon järjestämistä määrittelee EU jätedirektiivi, valtakunnallinen jätesuunnitelma, jätelaki asetuksi-
neen sekä kunnalliset jätehuoltomääräykset. Näihin on tullut ja on tulossa useita seurattavia muutoksia. Tu-
levien päivitysten takia seurakuntayhtymä ei vielä ole täysimääräisesti ryhtynyt toteuttamaan laadittua jäte-
huoltosuunnitelmaa, vaan tekee muutokset lainsäädännön siirtymäaikojen puitteissa.

Diplomikauden tavoitteena on kouluttaa henkilöstöä, jotta henkilöstö ymmärtää jätelain keskeisimmät asiat
toiminnan kannalta. Lisäksi kouluttaa kiinteistöjen jätehuollosta vastaavat, jotta he osaavat ohjeistaa käyttä-
jiä lajitteluun. Osaava henkilöstö ohjeistaa sujuvasti muita seurakuntalaisia ja tilojen käyttäjiä lajittelussa.

Tarkoitus on kilpailuttaa jätekeräyksen palveluntuottajat, niin että saataisiin sopimukset sekä niihin kuuluvat
palvelut nykyaikaan (jätemäärien seuranta, sähköinen seuranta ym.) Jätemäärien seurannalla tähdätään jä-
temäärien vähentämiseen.

Jokaiseen kiinteistöön hankitaan yhtenäiset lajitteluohjeet niin sisä- kuin ulkotiloihin. Lajitteluohjeet lisätään
kiinteistöihin vuonna 2024, jolloin tehdään tarvittavat toimenpiteet jätehuoltomääräyksien muutoksien mu-
kaan. Yhtenäiset lajitteluohjeet ohjaavat käyttäjiä lajittelemaan oikein.

Kemikaalien käyttöturvatiiedotteet ja käyttöturvallisuustiedotteiden sijainti on tarkistettu seurakuntayhty-
mässä 6/2021 mennessä, jonka jälkeen tehdään jatkuvaa seuranta kemikaalia ostettaessa sekä tarkastetaan
tilanne jatkuvasta seurannasta huolimatta kerran vuodessa. Vahingontorjunta ja EA välineistön osalta on
tehty tarkistus alkuvuodesta 2021.

Seurakuntayhtymä on tehnyt kiertotalouteen liittyviä toimenpiteitä. Esimerkiksi: seurakuntayhtymässä kor-
jataan ja kunnostetaan käyttökelpoista irtaimistoa, elektroniikkaa on hankittu leasingilla, sähköisten palve-
luiden ja ohjelmien käyttöä on pyritty tehostamaan ja ylijäämämateriaaleja on hyödynnetty esimerkiksi as-
kartelutoiminnassa. Keittiöt laittavat hyödynnettävää materiaalia kiertoon askartelutoimintaan, kuten me-
talli- ja lasipurkit, vanhat lautaset, vanhat pöytäliinat ja kahvipussit. Suurin osa kalusteista Raastuvankadun
väistötiloissa on Koulukadun/Vaasanpuistikon tiloista, loput kalusteet, jotka ovat olleet käyttökelpoisia on
käytössä meidän muissa kiinteistöissä tai lahjoitettu uudelleen käyttöön.

Rakentamisessa on otettu kiertotalous huomioon kierrättämällä vanhaa käytöstä poistettua sekä hyödyntä-
mällä materiaaleja seurakuntayhtymän rakennusprojekteissa. Hyvänä esimerkkinä kirkkoherranviraston re-
montti, jossa vanhat tilanjakajana toimineet sermit kierrätettiin ikkunoiksi uusien väliseinien rakenteisiin.

Vähänkyrön seurakunnalla on oma kirpputori. Seurakunnilla on ollut myös kierrätystapahtumia esimerkiksi
kirjojen kierrätystä ja diakoniatoimistoissa jaetaan käytettyä tavaraa tarvitseville. Vaasan ruoka-avun kanssa
tehdään yhteistyötä hävikkiruokatapahtumien järjestämisessä.

Hautausmaalla tapahtuvasta lajittelusta on selkeä ohjeistus. Ohjeistus löytyy myös seurakuntayhtymän verk-
kosivuilta. Hautausmaiden jätettäviä pyritään diplomikauden aikana vähentämään ohjauksen keinoin. Pie-
nikin muutos asenteissa vainajien muistamiseen liittyen vaikuttaa positiivisesti jätemäärien vähenemiseen.
Kävijöitä opastetaan ja ohjataan kestävämpiin valintoihin, kuten muovikynttilöiden määrän vähentämisestä,
lasikynttilöiden käytöstä, LED-kynttilöistä, hoitohautojen ympäristövaikutuksista, maatuista kukkalaitteiden
pohjista, yhden kukan periaatteesta muistamisessa jne.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilö(t)
Työntekijät perehdytetään jätelakiin järjestämällä aiheesta koulutusta	Henkilöstö koulutetaan jätelain ja jätehuoltomääräysten tuntemiseen. Henkilöstön perehdytys hoidetaan uudistetun jätelain voimaan tullessa.	Henkilöstö tunnistaa vastuunsa jätteen tuottajina ja tiedottaa lajittelun tärkeyden.	2024	Ympäristötyöryhmä Seurakuntayhtymä
Jätehuollosta vastaavat työntekijät perehdytetään paikallisiin jätehuolto ja jätteenkäsittelytiloja koskeviin määräyksiin	Jätelain uudistuksen seurauksena Vaasan jätehuoltomääräyksiin on odotettavissa muutoksia. Jätehuollosta vastaavat työntekijät perehdytetään uudistuneisiin määräyksiin jätelain voimaan tullessa ja Vaasan jätehuoltomääräyksiä muuttuessa.	Jätehuollosta ja kiinteistöistä vastaavat tuntevat kiinteistön jätehuoltoa koskevat määräykset	2024–2025	Kiinteistötoimi
Vaaralliset jätteet ja vastaavien koulutus	Vastuuhenkilöt koulutetaan tuntemaan jätelain määräykset sekä kemikaalilainsäädännön		Jatkuva/Tarpeen mukaan	Kiinteistötoimi
	Valitaan käyttöön vähiten vaaraa aiheuttavat kemikaalit		Jatkuva	Kemikaalien hankkijat, vaarallisista jätteistä ja kemikaaleista vastaavat
	Järjestetään vaarallisen jätteen asianmukainen varastointi ja jatkokäsittely kirjapitoineen.	Kiinteistössä lainmukainen varastointipaikka, johon jäte kootaan ja josta toimitetaan jatkokäsittelyyn	Jatkuva seuranta	Vaarallisista jätteistä ja kemikaaleista vastaavat henkilöt
Jättemäärän vähentäminen	Tehostetaan kierrätystä: seuranta, ohjeistuksia, viestintää ja jätteen lajittelua tehostamalla	Jäteastoiden täyttöastetta seurataan sähköisistä järjestelmistä.	Jatkuva	Kiinteistötoimi, jätehuoltovastaava, keittiöhenkilökunta, koko henkilöstö
	Jättemäärän vähentämisen tavoite ja seuranta	Jätteiden vähentämisen seurantatiedot vuosittain ympäristödiplomin raportointiin	Vuosittain	Ympäristötyöryhmä

RUOKA JA KEITTIÖT

Vaasan seurakuntayhtymässä toimii ympärivuotisessa toiminnassa neljä suurtalouskeittiötä.

Kaikki raaka-aineet tilataan suunnitelmallisesti ja harkitusti. Ruokalistasuunnittelussa pyritään käytettävien elintarvikkeiden osalta mahdollisimman yhtenäiseen ja tehokkaaseen varastonkiertoon. Lounasruokailussa yli jäänyt ruoka jäädytetään välittömästi ja hyödynnetään diakoniaruokailussa. Lisäksi toimitaan yhteistyössä Vaasan ruoka-avun kanssa, jonka kautta ylijäämäruoka pääsee myös kiertoon. Seurakuntayhtymän keittiöllä on pakkauskone, jonka avulla ruoka pakataan annospakkauksiin ja voidaan helpommin saattaa annospakkauksissa jakoon eteenpäin.

Seurakuntayhtymän toiminnassa on vähennetty kertakäyttötutteen käyttöä. Tulevalla diplomikaudella pyritään vähentämään kertakäyttötutteen käyttöä entisestään ja rajoittaa käyttö vain erityisiin poikkeustapauksiin.

Vaasan seurakuntayhtymä, suomalainen seurakunta, Vähänkyrön seurakunta ja Vasa svenska församling ovat Reilun kaupan seurakuntia. Reilun kaupan kahvin ja teen käytöstä viestitään tarjoilun yhteydessä sijaitsevilla esitteillä.

Seurakuntayhtymässä suositetaan kotimaista ruokaa ja lähiruokaa aina, kun se on mahdollista.

Tulevalla diplomikaudella pyritään lisäämään kasvisruoan osuutta ruokailuissa. Tällä hetkellä kasvis- ja vegeaniruokailijoille valmistetaan pyydettyä kasvisruokaa. Rippikouluissa ja leireillä tarjoillaan minimissään kolme kasvisateriaa viikossa. Kokoustarjoiluissa siirrytty terveellisempään linjaan. Kokoustarjoiluissa käytössä ovat muun muassa voileivät, hedelmät, kasvislautaset, smoothiet. Tarjoiluihin vaikuttaa kuitenkin tilaajan toive kokoustarjoilusta, jota mahdollisuuksien mukaan ohjataan terveellisempään ja kasvispainotteisempaan suuntaan.

Kolmella keittiöhenkilökunnan työntekijällä on ympäristöpassi.

Österhankmon ja Alskathemmetin leirikeskuksissa on poistettu tarjottimet käytöstä jokaisen ruokailun yhteydessä. Toimenpiteen ansiosta tiskin määrää on saatu vähennettyä useita kymmeniä koneellisia päivässä, mikä on vähentänyt kulutuksen ympäristöarastusta huomattavalla määrällä päivittäin. Erilaisten laitteiden käytössä pyritään minimoimaan kulutusta. Uunin, hellan ja tiskikoneen käynnistys ajoitetaan tarpeeseen.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilö(t)
Ruokahävikin pienentäminen	Yhteistyö Vaasan ruoka-avun kanssa. Ylijäänyt ruoka hyödynnetään diakoniaruokailussa sekä pakataan annosruokia diakoniatyön kautta jaettavaksi esim. vanhuksille.	Hävikkiin päätyvän ruuan määrä	Jatkuva	Ruokapalvelupäällikkö, keittiöhenkilökunta
	Huolellinen suunnittelu ja asianmukaiset raaka-ainehankinnat.		Jatkuva	Ruokapalvelupäällikkö, keittiöhenkilökunta
	Lisätään ympäristökasvatusta ruoan tuottamisen ilmastovaikutuksista kertomalla teemaviikoilla.		Jatkuva	Ruokapalvelupäällikkö, keittiöhenkilökunta
Keittiöiden ympäristö- ja ilmastovaiikutusten pienentäminen	Kertakäyttöastioista luopuminen	Vielä käytössä olevien kertakäyttöisten astioiden vähentynyt määrä	Jatkuva	Ruokapalvelupäällikkö, keittiöhenkilökunta
	Kasvisruoan lisääminen	Lisääntyneen kasvisruoan osuus	Jatkuva	Ruokapalvelupäällikkö, keittiöhenkilökunta
	Vastuulliset ja eettiset kalahankinnat. MSC ja ASC merkitty kala	Seurakuntayhtymälle hankitun vastuullisen kalan määrä	Jatkuva	Ruokapalvelupäällikkö, keittiöhenkilökunta

ENERGIA JA KIINTEISTÖT

Vaasan seurakuntayhtymä on vienyt kaikkia rakennuksiaan koskevat perustiedot rakennusrekisteri Basikseen vuonna 2020. Basikseen on viety myös saatavilla olevat energiankulutustiedot vuodesta 2018 lähtien.

Kiinteistöstrategiaa päivitetään vuonna 2024. Strategiassa tullaan määrittämään rakennusten käyttöä koskevat suuntaviivat tuleville vuosille ja otetaan huomioon kirkon energia- ja ilmastostrategiassa asetettuja tavoitteita.

Rakennusten käyttöastetta on viime vuosina korotettu tehostamalla Katrina- varausohjelman käyttöä ja ohjaamalla tilat tilavarauksellisesti järkevämpään käyttöön. Vajaakäyttöiset tilat on pyritty ottamaan muuhun käyttöön siten, että tilojen sijainti ja määrä vastaavat tarvetta. Toimintaa on myös pyritty tiivistämään. Lisäksi tilojen monikäyttöisyyttä pyritään tehostamaan. Osasta vajaakäyttöisiä tiloja on luovuttu edeltävien vuosien aikana. Useista ulkopuolisilta vuokratuista tiloista on luovuttu ja toimintoja sijoitettu omiin tiloihin, joka on lisännyt omien tilojen käyttöastetta. Tilojen tarvetta arvioidaan uudistetussa kiinteistöstrategiassa.

Hiilineutraali kirkko 2030 -strategian tavoitteena on vähentää kiinteistöjen hiilidioksidipäästöjä. Vaasan seurakuntayhtymässä tavoitteena on löytää ratkaisut öljylämmityksestä ja fossiilisista polttoaineista luopumiseksi vuoteen 2025 mennessä. Tällä hetkellä Vaasan seurakuntayhtymässä käytettävän sähkön alkupe-
räästä noin 28 prosenttia tulee fossiilisista energialähteistä. Kaukolämmön osalta hiilineutraalia tuotantoa on 78 prosenttia. Alskathemmet-leirikeskuksessa öljylämmitys on muutettu varalämmönlähteeksi ja pääasialli-
sena lämmönlähteenä toimii ilmavesilämpöpumppu. Sundomin ja Vähänkyrön pappiloiden öljylämmitys muutetaan maalämpöön kesällä 2024. Österhankmon leirikeskukseen on otettu käyttöön Optiwatti älykäs
lämmönsäätelyjärjestelmä, joka laskee lämmitystä niissä tiloissa, jotka eivät ole käytössä.

Vaasan seurakuntayhtymässä on kiinteistöhuollon ohjausjärjestelmä, johon kirjataan ylläpitävät toimenpi-
teet. Käytössä on Granlund Manager -ohjelmisto, joka tuottaa ajantasaista tietoa kiinteistöistä. Ohjelmiston
avulla saadaan koottua kaikki ylläpitotieto ja kiinteistön dokumentit yhteen paikkaan. Myös PTS-tiedot kirja-
taan järjestelmään.

Granlund Manageriin on määritetty kaikki huoltokirjatyt, jotka suoritetaan kiinteistöillä. Harvemmin kuin
viikoittain tehtävistä töistä tulee muistutus vahtimestarin ja talotekniikan huoltotöitä tekevien henkilöiden
puhelimiin. Yhteistyökumppanit kirjaavat suoritettua huoltotyötä ohjelmistoon. Myös huoltojen ulkopuoliset
korjaustyöt ja suuremmat investointikorjaukset kirjataan ohjelmistoon. Kulutusta seurataan Granlund Mana-
gerin kautta. Ohjelmisto tuottaa käyttökulutuksesta jatkuvaa raportointia, joten kulutusseurannan avulla op-
timaalinen kulutustaso on seurakuntayhtymän kiinteistöille selvillä.

Peruskorjauksien yhteydessä kiinteistöautomaatiojärjestelmiä on parannettu nykyaikaisiin järjestelmiin, joi-
den avulla säädöt ja seuranta on mahdollista toteuttaa myös mobiilisti. Mobiilisti toimiva paikasta riippuma-
ton järjestelmä on nopeuttanut reagointia ja mahdollistaa tehtävien paremman priorisoinnin, joka näkyy
myös tilojen käyttäjille parempana toiminnan laatuna. Vielä käytössä olevat vanhemmat rakennusautoma-
atiojärjestelmät ovat etävalvottavissa Koulukadulta. Vanhemmat automaatiojärjestelmät pyritään uudista-
maan vuosina 2025–2026.

Seurakuntayhtymän patteriverkoston vesivirrat pyritään säätämään oikein, jolloin lämmitysenergia välittyy
tasaisesti lämmityslaitteille vastaamaan tilojen lämmöntarvetta. Ilmanvaihtojärjestelmien mekaanista kun-
toa tarkkaillaan ja ne puhdistetaan ja huolletaan säännöllisesti. Järjestelmien käyttöajat on optimoitu vastaa-
maan tilojen todellista käyttöä. Huutoniemen kirkkosaliin ja Gerbyn seurakuntakotiin on lisätty hiilidioksidi-
tunnistimet. Palosaaren seurakuntakeskuksen kellariin on lisätty kuivatusjärjestelmä, jonka tarkoituksena on
kuivattaa lattialaattaa ja seinän alaosa. Järjestelmän toimivuutta voidaan seurata etänä. Lisäksi Palosaaren
seurakuntatalolla on Freesi- järjestelmän, joka mittaa eri tiloissa lämmityksen, hiilidioksidin, pienhiukkasten
ja voc-yhdisteiden tasoa. Sundomin pappilan päiväkotitalossa ja Koulukadulla on käytössä ilmanpuhdistimia.

Österhankmon leirikeskukseen ja Palosaaren seurakuntakeskukseen on lisätty Cool Roof -kattopinnoite, joka
vähentää viilennyksen tarvetta kiinteistöissä.

Vaasan seurakuntayhtymään on suunnitteilla uusi virastotalo. Rakennushankkeessa tavoitteena on huomi-
oida elinkaariajattelu ja laaja-alaisesti eri aspektit rakennushankkeen ympäristövaikutuksista suunnitteluvai-
heesta toteutukseen ja käyttöön.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulut	Vastuuhenkilö(t)
Energiankulutuksen pienentäminen	Panostetaan älykkäaseen lämmön ohjaukseen	Energiankulutuksen seuranta	Jatkuva	Kiinteistötoimi
	Kiinteistöautomaation uudistamista jatketaan	Vanhempien järjestelmien päivittäminen	Jatkuva	Kiinteistötoimi
	Koneiden ja laitteiden uudistaminen	Vuosihooltojen yhteydessä	Jatkuva	Kiinteistötoimi
	Valaistuksen muuttaminen Led-valaistukseen		Jatkuva	Kiinteistötoimi
	Kiinteistöautomaation koulutukset vahtimestareille	Aina, kun uusi järjestelmä otetaan käyttöön Optiwatti Österhankmoon Optiwatti Sundomin ja Vähänkyrön kirkkoon	2024 2025	Kiinteistötoimi
	Osallistutaan vuosittain energiansäästöviikkoon	Toteutunut kampanja	Vuosittain	Energiavastaava, henkilökunta
Vähennetään kiinteistöjen hiilidioksidipäästöjä	Öljylämmityksellä toimivien kiinteistöjen lämmitysmuodon muuttaminen ympäristöystävällisemmäksi	Maalämpö Sundomin ja Vähänkyrön pappilaan Öljylämmityksestä luopuminen Siltaranta	2024 2025	Kiinteistötoimi
	Sähkön kilpailutus niin ettei tuotannossa käytetä fossiilisia polttoaineita		2025	Kiinteistötoimi

HAUTAUSMAAT JA VIHERALUEET

Hautausmaiden hoitosuunnitelma on päivitetty 2023. Hautausmaiden hoidossa huomioidaan ylläpidon ympäristönäkökulmia.

Hautausmaalla suositetaan paikkakohtaista kastelua. Paikkakohtaisen kastelun avulla vähennetään turhaa vedenkulutusta kastelemalla vain tarpeeseen. Hautausmaan henkilökunta seuraa kasvien veden tarvetta tarkasti. Kukkien altakastelualtaita on käytössä kuivissa paikoissa.

Hautausmaalla on siirrytty kokonaan hidasliukoisiin lannoitteisiin sekä luonnonlannoitteisiin. Rikkakasvien torjunnassa käytetään ainoastaan mekaanisia menetelmiä, käytössä ei ole lainkaan torjunta-aineita.

Hautausmaan työkoneet ovat suhteellisen uusia ja jatkossakin konekanta pyritään pitämään mahdollisimman uutena. Akkukäyttöisiin työkoneisiin tullaan satsaamaan sitä mukaan, kun niitä tulee markkinoille. Työkoneiden valinnassa pyritään suosimaan vähäpäästöisiä vaihtoehtoja. Kaikki koneet huolletaan säännöllisesti.

Kaikki hautausmaiden omat yleiset istutukset ovat perennaistutuksia. Monivuotisten kasvien valinnassa käytetään Vaasan kasvuolosuhteissa menestyviä lajeja. Kuten ympäristödiplomissa edellytetään, otetaan perennaisto vaihtoehtoksi perinteiselle kesäkukkahoidolle ja hinnoitellaan kilpailukykyiseksi.

Hautausmaa-alueita ympäröivät rakentamattomat luonnontilaiset alueet hoidetaan erittäin kevyesti. Lisäksi kevyesti hoidettuja metsäsaarekkeita on hautausmaiden alueella, nämä alueet pidetään mahdollisimman luonnontilaisina. Vieraslajit on poistettu hautausmailta.

Vaasan hautausmaiden historiaa ja hautausmaan kulttuuriarvoja on inventoitu vuonna 1993. Hautausmaiden inventoinnin teki Kaj Höglund Pohjanmaan museosta. Kulttuuriperintöä on vaalittu säilyttämällä vanhojen hautausmaanosien ominaispiirteitä sekä arvokkaita hautamuistomerkkejä. Kaikki sankarihauta-alueet on kunnostettu, päämuistomerkki oikaistu ja hautakivet kunnostettu. Vuoden 1918 hautakivien kultaukset on uusittu ja Ruotsinkumpu kunnostettu. Uudella hautausmaalla on korjattu vanhaa kivimuuria noin 60 metriä. Vanhan hautausmaan Vöyrinkadun puoleisen kivimuurin kunnostaminen on suunnitteilla.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilöt
Perennahoitoa esitetään vaihtoehtoksi yksivuotiselle kesäkukalle. Esi-merkkejä eri lajikkeista lisätään kotisivuille	Perennanhoidosta on tiedotettu vaihtoehtona yksivuotiselle kesäkukalle		2023	Hautaus toimi
Ympäristödiplomin päivitykseen liittyvät selvitykset, sekä henkilökunnan perehdyttäminen	Perustetaan hautausmaiden ympäristötyöryhmä, jota edustaa koko hautausmaiden vakituinen henkilökunta.	Toteutuneet ympäristötyöryhmän kokoontumiset Saavutetut ympäristötyöryhmän ja henkilökunnan sitouttamisen onnistuminen	Ympäristötyöryhmän perustaminen 2021. Ryhmä kokoontuu vuosittain 2 kertaa.	Hautaus toimi
	Alan asiantuntijan luennot	Henkilöstö tuntee kokonaisvaltaisesti omasta työstään aiheutuvat ympäristövaikutukset ja ovat vakiinnuttaneet ympäristöstä välttävät työskentelytavat osaksi työtään	Tarpeen mukaan	Ympäristövastaava, Työnjohto
Hautausmaahenkilöstön ympäristökoulutus, hoitosuunnitelman läpikäynti	Hautausmaiden henkilökunta perehdytetään hautausmaiden ympäristöohjeisiin	Henkilöstö tuntee kokonaisvaltaisesti omasta työstään aiheutuvat ympäristövaikutukset ja ovat	Jatkuva	Ympäristövastaava, Työnjohto

	sekä ympäristöystävällisiin työskentelytapoihin	vakiinnuttaneet ympäristöystävälliset työskentelytavat osaksi työtään		
	Jatketaan lintujen pesimäpönttöjen ylläpitoa ja kehitellään hyönteishotelleja.	Tarpeen kartoitus, pönttöjen ja hyönteishotellien määrä sekä sijoitus.	Jatkuva	Hautaustoimi, hautaustoimen työjohto
Ympäristöasioiden huomioiminen sekä luonnonmukaisuuden lisääminen hautausmailla	Vanhat seurakunnalle palautuneet reunakivihaudat pidetään kunnossa.		Toteutetaan jatkuvana toimenpiteenä ensisijaisten töiden jälkeen.	Työnjohto
	Reunakivihaudan uudelleen käyttöönoton yhteydessä omaisille suositellaan vanhojen olemassa olevien muistomerkkien ja reunakivien käyttämistä.		Jatkuva	
Hulevesien talteenotto	Vedenkulutuksen vähentäminen.	Todellinen vedenkulutus ja kulutuksen muutos hautausmailla	Vedenkulutusta seurataan vuosittain	Ympäristövastaava / Työnjohto

METSÄT JA MUUT LUONTOALUEET

Vaasan seurakuntayhtymän metsäsuunnitelman on tehnyt sekä seurantaa ja toteutusta hoitaa Etelä-Pohjanmaan metsänhoitoyhdistys. Seurakuntayhtymän uusi metsäsuunnitelma on laadittu maaliskuussa 2020.

Metsänhoitosuunnitelma on tehty Vaasan seurakuntayhtymän tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena metsänhoitosuunnitelmassa mainitaan kestävä puuntuotanto ja tasaiset hakkuutulot. Kestävä metsänhoito ottaa huomioon metsän hyödyntämiseen kohdennetun kapasiteetin turvallisesti niin, että puuta kasvaa suhteessa enemmän kuin sitä hakataan. Näin turvataan metsän toiminta tehokkaana hiilinieluna.

Hakkuita tai metsänhoidollisia toimenpiteitä ei ole suunniteltu kesäkaudelle vuodesta 2021 eteenpäin.

Vaasan seurakuntayhtymän metsät ovat metsänhoitoyhdistyksen jäsenenä automaattisesti mukana alueellisessa PEFC- metsäsertifiointissa. PEFC on kansainvälinen metsäsertifiointijärjestelmä, joka edistää ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä metsätaloutta kaikkialla maailmassa.

Seurakuntayhtymän metsäpinta-alasta on suojelualueena yli 22 hehtaaria NATURA 2000 -ohjelmassa. NATURA-alue löytyy Heikkilän metsätilalta.

Seurakuntayhtymän metsissä on muutamia käsittelystä vapautettuja metsäkohteita. Alueita ei virallisesti ole rekisteröity vapaaehtoiseen suojeluun, mutta ne on jätetty metsänkäsittelytoimenpiteiden ulkopuolelle. Arvokkaita metsäkohteita löytyy Maunukselan metsätilalta, jossa on kaksi luonnontilaista suoaluetta. Kumminkin kohteet ovat metsänhoidollisesti jätetty käsittelemättä, eikä niissä tulla koskaan tekemään mitään metsänhoidollisia toimenpiteitä.

Mikäli toimenpiteiden suunnittelu tai aloitusvaiheessa löytyy mahdollisia suojeltavia lajeja, ilmoitetaan asiasta metsäkeskukseen sekä rajataan mahdollisen hakkuu tai hoitotoimenpiteen ulkopuolelle suoja-alue noin 20 metrin säteellä. Jos kyseessä on esimerkiksi rauhoitetun lintulajin pesimäpaikka, joka ei ole aktiivisessa käytössä pyritään pesäalue säilyttämään ehjänä. Metsälakia ja luonnonsuojelulakia noudatetaan suunniteltaessa metsänhoitotoimenpiteitä.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilö(t)
Huomioidaan tärkeät luontoarvot metsähakkuista ja metsänhoitoa suunniteltaessa	Hakkuista suunniteltaessa huomioidaan lintujen pesimäajat, hakkuut siirretty pois kesäkaudelta sekä säästetään pesimäpuut ja muut suuret puut. Jätetään luontoarvoiltaan ja lajistoltaan tärkeät kohteet metsänkäsittelytoimien ulkopuolelle.		Selvitetään alkaen 2025	Kiinteistötoimi

LIIKENNE

Vaasan seurakuntayhtymän matkustussääntö henkilöstön matkustuskäytännöistä päivitetään huomioiden ympäristövaikutukset.

Seurakuntayhtymällä on dieselkäyttöinen leasing pakettiauto. Hautaustoimen kone- ja ajoneuvokanta on suhteellisen uutta. Ajoneuvoja hautaustoimella on käytössään kolme sekä useita suurempia työkoneita. Työkoneiden valinnassa pyritään suosimaan vähäpäästöisiä vaihtoehtoja. Ajoneuvoja huolletaan säännöllisesti asiantuntevassa huoltoliikkeessä. Moottorilämmittimiä käytetään aina talviaikaan.

Kuljetustarpeen vähentämiseksi kuljetukset on pyritty järjestämään logistisesti mahdollisimman järkevästi ja kuljetuksia on pyritty keskittämään niin, että kuljetukset saadaan hoidettua mahdollisimman suunnitelmallisesti kuljetusten määrä minimoiden. Sisäiset tavarankuljetukset hoidetaan pääsääntöisesti itse. Sisäistä tavaransiirtoa on määrällisesti paljon. Ajokilometreistä ja polttoaineen kulutuksesta pidetään tarkkaa kirjaa. Leirikeskuksiin järjestetään yhteiskuljetuksia linja-autoilla. Kuljetukset pyritään järjestämään niin, että edelliset leiriläiset pääsevät saman linja-autokuljetuksen kyydissä pois millä uudet leiriläiset kuljetetaan.

Kimppakyytejä suositetaan henkilöstön keskuudessa aina mahdollisuuksien mukaan. Seurakuntayhtymällä ja Vasa svenska församlingilla on yhteiskäyttöön tarkoitettut polkupyörät, joita henkilökunta voi lainata virkamattoja varten. Pyrkimyksenä on vähentää autolla ajamista.

Virastotalon parkkialueelle on lisätty sähköauton latauspiste.

Seurakuntayhtymän kaikkia työntekijöitä on innostettu osallistumaan polkupyöräkampanja kilometrikisaan. Kilometrikisaan on osallistuttu jo useampana vuotena.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilö(t)
Seurakuntayhtymä päivittää matkustussäännön ympäristövaikutukset huomioiden	Matkustussäännössä huomioidaan matkustustavan kokonaistaloudellisuuden lisäksi sen ympäristövaikutukset.		2025	Talousjohtaja, hallintopäällikkö
Matkustus ja kuljetustarpeen pienentäminen	Etäkokouksia, etätyötä ja striimattuja tapahtumia lisätään / jatketaan. Etäosallistumisesta järjestetään koulutusta.	Etäkokousten osuuden lisääminen. Maksettujen kilometrikorvausten määrän pieneneminen	Jatkuva	Johtajat, esihenkilöt
Liikenteen polttoainepäästöjen pienentäminen	Työkoneita ja autoja hankittaessa huomioidaan ympäristönäkökulmat, vaihtoehtoiset energialähteet ja vähäpäästöisyys	Vähäpäästöisten työkoneiden ja ajoneuvojen osuus. Koneiden ympäristövaikutusten pienentyminen.	Jatkuva	Talousjohtaja, hallintopäällikkö, hautaus-toimen päällikkö, Hankinnoista vastaavat
	Kannustetaan yhteiskuljetuksiin ja polkupyöräilyyn	Maksettujen kilometrikorvausten määrän pieneneminen	Jatkuva	Johtajat, esihenkilöt
	Lentomatkestamista vältetään. Ensisijaisesti vähäpäästöisempi matkustustapa, mutta jos täytyy lentää, matkat kompensoidaan. Vältettäessä lentämistä ja matkestamista, selvitetään aina ensin osallistumismahdollisuus etänä.		Jatkuva	Koko henkilöstö
Kevyen ja julkisen liikenteen lisääminen	Työnantaja tarjoaa työsuhte etuutena polkupyörän.		2024	Talousjohtaja, hallintopäällikkö

	Mahdollisuuksien mukaan järjestetään tilaisuuksia julkisella liikenteellä saavutettavissa paikoissa ja ajoitetaan tilaisuudet julkisen liikenteen aikatauluihin sopiviksi. Tapahtumien tiedottamisen yhteydessä mainitaan julkisen liikenteen yhteydet.		Jatkuva	Tilaisuuksien järjestäjät
--	---	--	---------	---------------------------